

Пропозиції
Міністерства юстиції України
до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів
України щодо реструктуризації зобов'язань за кредитами в іноземній валюті та
адаптації процедур неплатоспроможності фізичних осіб»,
внесеного на розгляд Верховної Ради України
народними депутатами України Тарасенком Т. П. та іншими
(реєстр. № 4398 від 18.11.2020)

Проектом Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реструктуризації зобов'язань за кредитами в іноземній валюті та адаптації процедур неплатоспроможності фізичних осіб» (далі – проект Закону) пропонується внести зміни до Кодексу України з процедур банкрутства (далі – Кодекс) та Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» з метою зниження соціальної напруженості та сприяння реалізації державою своїх соціальних функцій перед громадянами, які постраждали внаслідок отриманих позик під заставу житла у період стрімких валютних коливань.

Міністерством юстиції України в цілому підтримується проект Закону та висловлюються застереження.

1. Пунктом 3 розділу I проекту Закону пропонується доповнити пункт 5 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Кодексу абзацом другим такого змісту: «У разі якщо єдиним кредитором в процедурі неплатоспроможності фізичної особи є забезпечений кредитор, а боржник не має інших активів окрім квартири або житлового будинку, що є єдиним місцем проживання сім'ї боржника, що перебувають в іпотечі забезпеченого кредитора, такий боржник має право подати заяву про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність, в порядку ст. 116 цього Кодексу, без визначення особи арбітражного керуючого, зазначивши, що проект плану реструктуризації має бути погоджений єдиним забезпеченим кредитором в порядку передбаченим цим пунктом Прикінцевих та перехідних положень цього кодексу і в такому випадку Господарський суд затверджує план реструктуризації без застосування ст. 126 цього Кодексу, за умови відповідності плану реструктуризації вимогам цього пункту».

Разом з тим відповідно до положень пункту 2¹ розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Кодексу керуючим реструктуризацією призначається арбітражний керуючий, кандидатуру якого надано боржником, або у разі ненадання боржником кандидатури арбітражного керуючого його кандидатура визначається судом самостійно з числа осіб, внесених до Єдиного реєстру арбітражних керуючих України, шляхом застосування автоматизованої системи. Для уникнення різного застосування положень Кодексу доцільним є внесення відповідних змін до вищезазначеного пункту розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Кодексу, яким встановлено необхідність надання кандидатури арбітражного керуючого для виконання повноважень керуючого реструктуризацією при зверненні боржника – фізичної особи до суду із заявою про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність.

Також слід зазначити, що запропонована процедура провадження у справі про неплатоспроможність без участі арбітражного керуючого та без застосування положень статті 126 Кодексу може призвести до неоднозначного трактування та різного застосування, оскільки проектом Закону не передбачені строки та процедура погодження плану реструктуризації, строки подання плану реструктуризації до господарського суду, наслідки непогодження плану реструктуризації забезпеченим кредитором, наслідки подання вимог іншими кредиторами (у разі надання боржником недостовірної інформації).

Крім того, зазначений пункт проекту Закону потребує приведення у відповідність до правил нормопроектувальної техніки та термінології Кодексу. Зокрема, потребує коригування написання слів «статті», «Кодексу», «господарський», а також загальний виклад пункту з метою дотримання принципів належної ясності викладу, лаконічності, правильності компонування, чіткості і зрозумілості.

2. Пунктом 5 розділу I проекту Закону пропонується доповнити абзац дванадцятий пункту 5 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Кодексу реченнями такого змісту: «У разі недостатності доходів боржника для виконання умов реструктуризації та проживання боржника в квартирі, площа якої не перевищує 60 квадратних метрів або житлова площа такої квартири не перевищує 13,65 квадратних метрів на кожного члена сім'ї боржника, або проживання боржника в житловому будинку, площа якого не перевищує 120 квадратних метрів, за рішенням господарського суду може бути встановлена мінімальна сума щомісячного виконання плану реструктуризації. Зобов'язання з доведення недостатності доходів покладається на боржника. Ринкова вартість майна, що знаходиться у власності або у спільній сумісній власності боржника, яке не є забезпеченням за кредитом, що підлягає реструктуризації, та на яке може бути звернення стягнення, вважається для цілей цієї статті доходом боржника».

Запропонована зміна не відповідає структурі Кодексу, оскільки розділ «Прикінцеві та перехідні положення» Кодексу складається з пунктів та не містить статей.

3. Пунктом 6 розділу I проекту Закону пропонується доповнити абзац тринадцятий пункту 5 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Кодексу та встановити, що прощення (списання) залишку заборгованості за кредитним договором в іноземній валюті, забезпеченим іпотекою, що визначається як різниця між розміром вимог забезпеченого кредитора, визнаних господарським судом у справі про неплатоспроможність боржника, та розміром вимог забезпеченого кредитора, які підлягають погашенню відповідно до цього пункту, здійснюється після повного виконання зобов'язань боржником за реструктуризованим зобов'язанням на підставі рішення господарського суду, визначеного частиною третьою статті 129 цього Кодексу.

Слід зазначити, що частиною третьою статті 129 Кодексу передбачено, що за результатами розгляду звіту про виконання плану реструктуризації боргів боржника

господарський суд може постановити рішення про закриття провадження у справі про неплатоспроможність у зв'язку з виконанням боржником плану реструктуризації боргів або про невиконання боржником плану реструктуризації боргів та визнання боржника банкрутом і введення процедури погашення боргів боржника.

Враховуючи викладене, прощення (списання) залишку заборгованості після повного виконання зобов'язань боржником за реструктуризованим зобов'язанням відповідно до положень Кодексу можливе виключно на підставі рішення господарського суду, передбаченого пунктом 1 частини третьої статті 129 Кодексу.

4. Розділом II пропонується внести зміни до Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», доповнивши статтю 51 частиною 19 такого змісту: «19. Фонд зобов'язаний не пізніше ніж за 30 (тридцять) календарних днів до публікації оголошення про відкриті торги запропонувати позичальнику погасити заборгованість за сумою не меншою від оціночної вартості активу шляхом направлення повідомлення на адресу позичальника зазначену у кредитному договорі або шляхом оприлюднення інформації про майно (активи), що продаються, у друкованих засобах масової інформації, визначених виконавчою дирекцією Фонду, на веб-сайті банку та офіційному веб-сайті Фонду. Вимоги до змісту та строків оприлюднення інформації про продаж майна банків регламентуються нормативно-правовими актами Фонду. Позичальник має право укласти попередню угоду з Фондом (уповноваженою особою Фонду на ліквідацію банку) про виконання зобов'язань, визначених в письмовому повідомленні Фонду до моменту публічного оголошення про відкриті торги шляхом надсилання письмового повідомлення погасити заборгованість за сумою не меншою від оціночної вартості активу.».

У зв'язку з цим варто зазначити, що поняття «угода» застосовувалося в Цивільному кодексі Української РСР від 18 липня 1963 року, який втратив чинність з набранням чинності 01 січня 2004 року Цивільним кодексом України (далі – ЦК).

Наразі у ЦК використовується поняття «правочин», який відповідно до частини першої статті 202 ЦК є дією особи, що спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.

Згідно з частиною другою вищезазначеної статті правочини можуть бути односторонніми та дво- чи багатосторонніми (договори).

Відповідно до частини першої статті 626 ЦК договором є домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.

Водночас звертаємо увагу, що статтею 635 ЦК регламентовано укладання попереднього договору, положеннями частини першої якої визначено, що попереднім є договір, сторони якого зобов'язуються протягом певного строку (у певний термін) укласти договір в майбутньому (основний договір) на умовах, встановлених попереднім договором.

Міністр

Денис МАЛЮСЬКА